הַמַּאֲמָר
הַשְּׁבוּעִי

קדושים תהיו

מאור־עינים

שבוע פרשת אחרי מות - קדושים

צוות המאמר השבועי:

חברי המערכת: מנחם מענדל רוזנצויג, אחיה מרקוביץ׳ ואביעד בר לוי.

כותבים: אשחר שפירא, אליוסף גל, ויוסף ברוך שטקל.

הגהה ועריכה לשונית: ישראל מאיר אופן, לוי יצחק וינגורט ועפר בן יעקב.

עיצוב ועימוד: איתמר סלע ואליה חי אופן.

הו״ל: שילה קליין ואהרן רוזנצויג.

הפקה: שלם נחמן הראל.

בע"ה

שבוע טוב ו**זמן מבורך** לכל החברים!!!

ב"ה **פותחים** את זמן קיץ עם מאמר מיוחד של רבי מנחם נחום מטשערנוביל בעל ה'מאור־עינים'.

המאמר נפתח בשאלה מיוחדת – מה ראו חז"ל להדגיש שאנחנו **לא יכולים** להיות קדושים כמו השי"ת? הרי **ברור מאליו** שאנשים בשר ודם לא יכולים להיות קדושים כמו בורא העולם!

אבל **בצורה מפתיעה** התשובה של המאור עיניים היא שמה שחז"ל התכוונו לומר זה שכל אחד מעם ישראל **מסוגל לגעת** בשער הנון של הקדושה שבו משיגים כמה אנחנו לא משיגים את ה' – תכלית הידיעה שלא נדע!

נראה גם איך אפשר **לסגל** לעצמינו הסתכלות ייחודית (תרתי משמע – גם מיוחדת וגם מייחדת את ה') על כל משיכה שלנו בכל צורה שהיא אל העולם...

המאמר בנוי בצורת פירוש חסידי על המשנה "דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון" עם דיוקים וחידושים חדשים.

בקיצור, מאמר 'פצצה לגבה'!!!

אוהבים ומאחלים זמן קיץ מבורך,
חברי המערכת.

קדושים תהיו

רבי מנחם נחום מטשערנוביל – מאור־עינים

מבואר

איתא במדרש קדושים יכול כמוני ת"ל אני ה' קדושתי למעלה מקדושתכם עכ"ל. והדבר צריך ביאור וכי יעלה על הדעת להיות קדוש כמוהו אשר אין סוף ותכלית ולית מחשבה תפיסה ביה כלל נשגב ומרומם, אך הענין ידוע ע"פ מה שהקדמנו כמה פעמים בראשית ברא וכו' ודרשו רז"ל בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקראים ראשית תבואתו שבעבורם נברא העולם.

המדרש מבאר את הפסוק בראשון בפרשתנו "קדושים תהיו כי קדוש אני הוי'", כך: "יכול כמוני", כלומר אולי הצווי של ה' אלינו להיות קדושים הוא להיות קדושים במו ה' בעצמו ממש, וממשיך המדרש: "תלמוד לומר 'כי קדוש אני הוי' קדושתי למעלה מקדושתכם".

בפשטות המדרש הזה נראה מאוד מוזר, מה ההווא אמינא שהיינו חושהים שה' מצפה ממנו שנהיה קדושים ממש כמוהו, הרי לה' אין סוף ותכלית ואין לנו שום יכולת לתפוס ולהשיג אותו במחשבתנו כלל, ומכך ברור שאין אנו יכולים וה' ל אמצפה מאתנו להיות כמוהו.

כדי לבאר את זה, צריך להקדים יסוד חשוב ש'המאור עינים' חוזר עליו שוב ושוב[1], על בסיס דברי חז"ל שדורשים את הפסוק " 'בראשית ברא' בשביל התורה

1 ראה למשל: פר' בראשית ד"ה להבין הענין דברי חכמים וחידותם, פר' וישב ד"ה וזהו בראשית, פר' משפטים ד"ה אכן, פר' תצוה ד"ה אמנם נקדים, פר' ויקהל ד"ה קחו מאתכם, פר' פקודי ד"ה אלה פקודי, ועוד.

שנקראה ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראים ראשית תבואתו" ובשבילם נברא העולם.

> וענין הדבר שנברא בשבילם הוא הנאמר על ידי שלמה המלך ע"ה (קהלת י"ב, י"ג), סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם, ודרשו רז"ל מאי כי זה כל האדם כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, שאפילו בשביל צדיק אחד נברא העולם ועיקר הבריאה היה בשביל זה להיות ירא השם עובד מצותיו.

העולם נברא כאמור בשביל ישראל שנקראים ראשית דרכו. אבל באמת למה אנחנו - ישראל חשובים כל כך לה' שהיה 'שווה' לו לברוא עולם שלם בשבילנו? התשובה היא שהיה 'שווה' לה' לברוא את העולם כולו בשביל אדם אחד שיהיה צדיק ירא ה' ועובד מצוותיו[2].

שלמה המלך בסוף קהלת ביטא את זה כך: "סוף דבר הכל נשמע, את הא־להים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם" - העולם כולו והאנשים שנבראו בו, נבראו כולם בשביל אדם אחד ש'את האלקים ירא ואת מצוותיו ישמור'. ובלשון חז"ל בדורשם את הפסוק - "כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה".

> אך להגיע אל היראה, הוא הדבר אשר למדונו קדמונינו כמבואר באורח חיים סעיף א' שויתי ה' לנגדי תמיד זהו כלל גדול בתורה ובמעלת הצדיקים ההולכים לפני ה' וכו', כ"ש כשיעלה על לבו שמלך מלכי המלכים הקב"ה עומד עליו רואה במעשיו מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השם יתברך ובושתו ממנו תמיד, כל זה כתב בהגהת רמ"א שהעתיק מתורת משה הוא הרמב"ם ז"ל בספר מורה נבוכים. נמצא העידו לנו עדים נאמנים שבהעלות אדם על לבו וידע שמלא כל הארץ כבודו יגיע אליו יראה והפחד, בודאי אם כן זהו כלל ועיקר לבא למדריגת היראה השלימה:

אלא שזה כנראה לא כזה פשוט ומובן מאיליו להגיע ולזכות ליראה.. הרמ"א בתחילת השו"ע מעתיק את הלשון של הרמב"ם במורה נבוכים, שמבאר איך אנחנו יכולים באמת לירא מה' - שזוהי המעלה העיקרית והחשובה ביותר אצל הצדיקים שהולכים לפני ה'; ומבאר שהדרך להגיע לכך, היא "שויתי הוי' לנגדי

---

2 במקומות האחרים (המצוינים בהערה הקודמת) המאור עינים הרחיב יותר, וביאר שהעניין בכך שיהיה יהודי שעובד את ה' ובכך זוכה לתענוג הגדול ביותר שיכול להיות, ובכך גורם גם לקב"ה תענוג עצום שמהנה את נבראיו, כמו אבא שמהנה את ילדיו ויש לו תענוג מכך, ומבאר שם שזה סיבת בריאת העולם כולו - 'להיטיב לברואיו' את הטוב האמיתי והנצחי שהוא הדבקות בה', ע"ש.

תמיד" - לחשוב, להעלות ולצייר בליבנו שה' כביכול 'עומד כנגדנו', נוכח ושם לב לכל מעשנו דיבורנו ומחשבותינו. כשאנחנו מפנימים ו'משיבים אל ליבנו' שה' נוכח מולנו בתמידיות ו'מלא כל הארץ כבודו' - זה פועל אצלנו יראה מה', שהמשמעות שלה, היא נוכחות גדולה של ה' שהוא הרבה מעבר למה שאנו מסוגלים לתפוס ולהשיג, וממילא נפעלת אצלנו הרגשה ותנועה פנימית של יראה ממנו.

> והנה אמרו רז"ל, עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, ומפרש מאין באת מטפה סרוחה וכו', הביאור הוא כי ידוע שהקב"ה ברא העולם יש מאין, כי הקב"ה נקרא אין, דבר שאינו מושג, וקודם בריאת עולם היה רק אין סוף בלתי מושג ונקרא אין ונתצמצם בגבול ובדבר שהוא בעל תכלית ונקרא יש. אך כח הפועל בנפעל כנודע שבכל דבר הנפעל על ידי אדם כח הפועל עומד בנפעל בנעלם, כן כח האין וזהו שממנו נשתלשל היש עומד בכח.

המשנה במסכת אבות אומרת "עקביא בן מהללאל אומר, הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה: דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון". וממשיכה המשנה ומבארת: "מאין באת מטפה סרוחה וכו'". פשט המשנה הוא שבשביל לא לבוא לידי עבירה, יש להסתכל ולהתבונן בשלושה דברים: "מאין באת" - לזכור את המקור שלנו ממנו נוצרנו - 'מטיפה סרוחה'; "ולאן אתה הולך" - הסוף של הגוף שלנו, שהוא "רימה ותולעה"; והאחרון "לפני מי אתה הולך לתן דין וחשבון" - לזכור שאנו עתידים לעמוד בדין על מעשינו לפני ה'.

זהו לפי הפשט. אבל בפנימיות ה"מאין באת" - רומז על ה'אין' - ה', שממנו נברא ה'יש' של העולם. ה' נקרא אין, מכיוון שכמשמעו - הוא אין ונעלם ואין לנו בו שום השגה ותפיסה כלל. לפני בריאת העולם היה רק את ה', ולכן הכל היה אין - טמיר ונעלם כביכול בתוך ה' ולא 'יצא' והתגלה החוצה בצורה של מציאות ברורה ומוחלטת. בבריאת העולם ה' בעצם יצר וברא מציאות - 'יש' בעלת גבול שכביכול חוץ אליו, אלא שבאמת ה' נמצא בכל דבר וגם מציאות ה'יש' היא לא חיצונית לה', וה' נמצא בה לגמרי וממילא ה'אין' מאיר תמיד בתוך ה'יש' וכך גורם לו להיות. המשל לכך הוא 'כח הפועל בנפעל' - כשיוצר מכין כלי, גם כשהכלי יוצא מתחת ידיו - עדיין כוחו ניכר ונמצא בתוך הכלי, והכלי מיוחס אליו[3].

---

3 בפשטות 'כח הפועל בנפעל' - הוא כמו שביארנו שהאומן והיוצר 'מטביעים' את חותמם על הכלי, ובכך כוחם 'גלום' ועומד תמיד בתוך הכלי. אמנם יש רובד נוסף שהוא ברוחניות יותר, שהנפש והמצב

והתחלת היש שהוא הגבול נרמז ונקרא נקודה י' (תהלים קי"א, י') ראשית חכמה יראת ה', כי היו"ד הוא חכמה. וזהו שאמרו (שמות י"ז, ז') היש ה' בקרבנו אם אין גם ברש"י פרשה בשלח בשירה מבואר שהיו"ד ע"ש המחשבה נאמר בפי' אז ישיר ע"ש. היו"ד היא בסוד טפה גולם י', ולכן גם האדם תחלת הויותו וישותו הוא מטפה, אמנם האין הנעלם שהוא כח הפועל בנפעל, נגנז ונתעלם בנקודה ההיא ולכן כל אדם מישראל הנקודה הנ"ל השרשית הנקרא י' חכמה יראת ה' מושרשת בו בסוד י' הטפה.

בעצם ההבדל בין ה״אין׳ ל׳יש׳, הוא ש׳האין׳ הוא בלי גבול - ממש אין סופי, ואליו ה׳יש׳ יש לו גבולות ומציאות ברורה שניתנת להימדד. ומשכך, אם נרצה להגדיר מהי הנקודה הראשונה של הבריאה (ה׳יש׳) - נגיע למסקנה שתחילת הבריאה, היא המקום הראשון בו נוצר והתהווה גבול ומציאות מדודה.

המקום הראשון בו התהווה ונוצר גבול, הוא החכמה שנרמזת באות י׳ שמורה על ׳התכווצות׳ ו׳מרכוז׳ לנקודה אחת; ועל כך כתוב ״ראשית חכמה יראת הוי״. וזהו גם שאלת המרגלים ״היש הוי׳ בקרבנו אם אין״ - כלומר אם ה׳-האין, באמת בתוכנו ומתגלה ׳בקרבנו׳, או שהוא איננו מתגלה בתוכנו ונשאר ב׳אין׳ שלו מבלי להתגלות. באופן דומה זה גם המבואר והיוצא מתוך דברי רש״י על תחילת שירת הים, שב״אז ישיר״ היו״ד מורה על המחשבה, שעלה בלבו שישיר שירה, והיינו כמו שאמרנו שהיו״ד רומזת למחשבה שהיא השלב הראשון של היציאה של הדברים מכדי ההעלמותם ואין סופיותם לכדי ממשות ומציאות.

במילים קצת שונות, אפשר לומר שהיו״ד רומזת לטיפה הראשונה התמציתית והגולמית ממנה נבראנו. עכ״פ העניין הוא שבנקודה הראשונית והגולמית, בה גנוז ונעלם ה׳אין׳ והחיות של ה׳ (שכן כאמור כל מציאות ה׳יש׳ הוא מ׳האין׳, ולכן ברור שהמקום בו ה׳אין׳ מאיר ביותר ב׳יש׳ הוא בנקודה הראשונית בה נוצר ה׳יש׳); ואם כך, אז יוצא שמכיוון שכולנו נוצרנו מטיפה ראשונית ותמציתית, אצל כל אחד מאתנו קיימת ומושרשת ׳נקודת היו״ד׳ שבה מאיר ה׳אין׳ ומהווה את ה׳יש׳ שלנו.

הגם שנדמה לעיני בני אדם שגם לאומות העולם בדמיון זה, הוא כמשל הכרם שיש בו אילנות שעיקר נטיעת הכרם היה בשביל הגפנים, אך טבע הבריאה להוציא קליפות ועלין והם גם כן שומרים לפרי, כן הענין כי כרם ה' צבאות בית ישראל, ושאר

הרוחני של האומן נכנסת ומשפיעה על הכלי ממש, כמו שמסופר על הרבה צדיקים שהביאו להם כלים שמי שהכינם היה בעצבות או שחשב מחשבות לא טובות בעת הכנת הכלי ובכך הטביע חותמו בכלי והשאיר בו רושם, עד שהכלי הגיע לצדיקים והם הרגישו בכך ולא רצו להשתמש בו.

> האומות הם עלין וקליפות שומרים לפרי כידוע ע"פ הזוה"ק, ובאמת הם אפס ותוהו כמובא בפסוק כל הגוים כאין נגדו מאפס ותוהו נחשבו לו, וכאילו אינם בעולם כלל על־דרך משל הנ"ל, ולכן כתיב ויעש ה' אלקים את האדם (בראשית ב', ז'), וייצר ה' אלקים את האדם, הרי בעשיה ויצירה נאמר בו אדם שהוא עיקר הבריאה ואתם קורים אדם ואין אומות העולם קרוים אדם, ואם כן עיקר הנקודה י' הוא בישראל לבד.

למרות שבפשטות היינו חושבים שאין הבדל בכך ביננו לגוים שגם הם נוצרו מטיפה מרוכזת ותמציתית, האמת היא, שזה ייחודי ונכון רק אצלנו.

הסיבה שהגוים נבראו, היא כדי להגן ולעזור לנו. הפסוק בישעיה ממשיל זאת לכרם "כי כרם הוי' צב־אות בית ישראל", כמו שבגפן שגדלה העיקר הוא הענבים, והקליפות והעלים הם בשביל לשמור על הענבים, כך גם עם ישראל הם העיקר והתכלית, והגוים הם רק כביכול ה'קליפות' ששומרות על הפרי; וכמו שכתוב במפורש במקום אחר בישעיה "כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו", כל הגוים כולם אינם נחשבים כלל אצל ה'; רואים זאת גם בבריאת האדם שגם בפסוק "ויעש הוי' אלקים את האדם" וגם בפס'"וייצר הוי' אלקים את האדם", כתוב "אדם" דייקא שחז"ל לומדים ש"אתם (ישראל) קרוים אדם ואין אומות העולם קרוים אדם", ובכך רואים שכל מעלת האדם בכך שנברא ונוצר מ'נקודת היו"ד' - שייכת רק אצלנו ולא אצל הגוים.

> ואם ח"ו הנקודה י' מסתלקת סוד החכמה שעליה נאמר (קהלת ז', י"ב) החכמה תחיה בעליה נשאר בלי חיות. וזהו דע מאין באת ומפרש מטפה סרוחה, כי הטפה בסוד י' אשר נשתלשל מאין הנעלם, וצריך להתקשר בבחינת הנקודה ואז החכמה תחיה בעליה ולאן אתה הולך כשנסתלק היו"ד בחי' חיות החכמה ונשאר א"ן אז אתה הולך למקום עפר וכו'.

כאמור, שורש הקיום וההתהוות שלנו הוא מ'נקודת היו"ד' שהיא ה'אין' שמתלבש ומתגלה ב'יש' ובכך גורם לו להיות קיים. לכן אם 'נקודת היו"ד' שהיא החכמה שבנו עליה נאמר "החכמה תחיה בעליה" תסתלק - נשאר ללא חיות וממילא לא נתקיים יותר.

וזהו הביאור הפנימי במשנה "דע מאין באת מטיפה" - שורש הקיום שלנו נובע מהטיפה השורשית והגולמית שהיא נקודת היו"ד; "ולאן אתה הולך" - כשהיו"ד שבנו תסתלק ("אן" -חסר יו"ד), אז לא יהיה לנו חיות וקיום, וממילא נשוב לעפר רימה ותולעה.

ולפני מי וכו' הביאור הוא על־פי שנבאר פסוקי ויקהל משה וגו' אלא הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש. כי ידוע דרשת רז"ל דברים הדברים אלה הדברים אלו ל"ט מלאכות שנצטוה משה בסיני. כי ידוע שאין דבר בעולם לבטלה, וכל הדברים ותקוני המלאכות הכל תועלת ותיקון העולם לתיקון מדריגות התחתונות, ובכל דבר ודבר הוא חיותו יתברך שמו, על־דרך משל אדם מדבר עם חבירו, בלתי ספק שלא עם הגוף העכור מדבר, כי במה נחשב הוא, רק עם חיות הנשמה אשר בו מדבר, רק שאינו מושג כי בלתי אפשר לעיני בשר להשיג זה, כל שכן וכל שכן עד אין סוף ותכלית מלך מלכי המלכים הקב"ה דק על דק, וכל משרתיו שואלים איה מקום כבודו שאי אפשר לעיני בשר לראותו ולהשיג (שמות ל"ג, כ') כי לא יראני האדם וחי, ואי אפשר להסתכל רק בדברים המוחשים, אמנם הנעלם המחיה דבר ההוא לא יתראה, אבל דבר ברור הוא שאלולי חיותו יתברך השוכן בדבר ההוא לא היה הדבר ההוא כלל כדכתיב אפס בלתך, שבלתו הכל אפס גמור.

על־מנת להבין את החלק השלישי של המשנה "ולפני מי אתה עתיד לתת דין וחשבון", צריך להקדים את ביאור הפסוקים בתחילת פרשת ויקהל.

פרשת ויקהל מתחילה עם כך שמשה רבינו יורד מהר סיני למחרת יוה"כ, מקהיל את עם ישראל ואומר להם כהכנה לבניין המשכן "אלה הדברים אשר צוה הוי' לעשות אותם, ששת ימים תעשה מלאכתך ויום השביעי יהיה לכם קודש". חז"ל (במס' שבת דף ע ע"א) דורשים ולומדים מלשון הפסוק "אלה הדברים", שהדברים שנאסרו לעשות בשבת הם ל"ט אבות מלאכה שנעשו במשכן - שנצטוו על בנייתו מייד לאחר מכן, ולמדו זאת מכך ש'אלה' בגימטריה שלושים ושש, דברים (בלשון רבים, ומיעוט רבים שנים) מוסיף עוד שנים וה-**ה**' של '**ה**דברים' מוסיף עוד אחד, סה"כ ל"ט כמניין מלאכות שבת.

ל"ט המלאכות שנאסרו בשבת, הם בעצם המלאכות ה'שורשיות' והעיקריות בהם פועלים ומשתמשים ע"מ ליצור ולעשות את כל הדברים שבעולם. כשה' ציווה אותנו שהשבת תהיה לנו קודש ולא נעשה בה את ל"ט המלאכות שנאסרו בשבת, הוא גם אמר לנו ש"ששת ימים תעשה מלאכה" - שבששת ימי המעשה נעשה ונפעל בעולם באותם ל"ט המלאכות שנאסרו בשבת. הרצון של ה' שנפעל במשך ימי השבוע בל"ט המלאכות (שכאמור, הם המלאכות השורשיות מהם נפעלים ונעשים כל הדברים בעוה"ז), הוא כדי שנברר,

נתקן ונעלה את כל המדרגות והמעשים שבעולם, ונגלה בהם את שורשם האלקי שמחייה אותם ונותן להם קיום ובלעדיו היו בטלים ו׳מתאיינים׳ לגמרי.

השורש האלקי אותו אנו רוצים לגלות בכל דבר בבריאה, מוסתר נעלם ולא מוחשי. אבל ברור לנו שהוא קיים והוא העיקר, בדיוק כמו שכשאני מדבר עם חבר, אני רואה מולי רק את הגוף והצורה הגשמית שלו, ובכל זאת ברור לי שאני משוחח ומנהל דיאלוג אם חלק הרבה יותר עמוק בו - שאני כלל לא רואה אותו - והוא האישיות, הנפש והרוח של החבר שמולי. כך גם בעולם, ברור שעיקר המקום ו׳הרובד המעניין׳ בו באמת מתרחשים הדברים, הוא בחלק הפנימי והשורשי של העולם - החיות האלקית האין סופית ש׳משתלשלת׳ ו׳מתלבשת׳ בתוך העולם.

> ונמצא הל"ט מלאכות הם כוללים כל העולם, שאי אפשר שיעשה שום דבר שלא יהא נכלל תחת כללות הל"ט מלאכות ויש מהם תולדות לאבות אבל לא יצאו מן הכלל הנ"ל, ובכל דבר חיותו יתברך שמו, ונקרא מלמעלה למטה ט"ל של תחיה, כי על ידי הט"ל מלאכות הנ"ל האדם מחיה את עצמו ומתקן הדברים והוא טל של תחיה הנמשך בעולם ואמרו רז"ל טל לא מיעצר והמלאכות הם החומר וחיותו יתברך שמו הוא הצורה.

כאמור, בל״ט המלאכות כלולים כל המלאכות, וכל הפעולות בעולם נעשות בהם או בתולדות היוצאות מהם. מכיוון שבכל דבר שקיים, יש חיות אלוקית שמחייה אותו וגורמת לו להיות, ברור שבכל הל״ט מלאכות יש חיות מיוחדת ושורשית של ה׳ שמקיימת ומחייה אותם. החיות הזאת כמו שהיא מצד ה׳ נקראת ״ט״ל של תחיה״, היא כמו טל שיורד בתמידיות וללא הפסקה כלל ומחייה ונותן קיום לכל המציאות. בהגדרות המיוחדות של תלמידי המגיד, אפשר להגדיר זאת כך: הט״ל של תחיה שהוא החיות של ה׳ הוא ה׳צורה׳ - המהות הפנימית והתוכן של כל הדברים; והל״ט מלאכות הגשמיות הם ה׳חומר׳ - ה׳כלי׳ וההתבטאות בפועל ובחיצוניות של השורש הפנימי הנעלם.

> וזהו אלה הדברים הל"ט מלאכות אשר צוה ה' לעשות אותם רצונו־לומר אשר צוה לתקנם לקרב החומר אל הצורה והוא כאשר ידע כי בכל דבר הוא חיות השם יתברך ובכל דבר השם יתברך שוכן בדבר ההוא, על־דרך (תהלים ט"ז, ח') שויתי ה' לנגדי תמיד האמור למעלה, ואז כל מלאכות נעשים מאליהם, על־דרך שנאמר ביוסף (בראשית ל"ט, ג') וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו מפני שה' אתו כן נעשית ונגמרת המלאכה בכל

אדם בהבינו שה' אתו בכל דבר ודבר שהוא עושה[4]. וזהו (ויקרא כ"ג, ג') ששת ימים תעשה מלאכה בצירי כתיב שהכוונה שנעשית מאליה.

וזה הביאור בפסוק בתחילת פרשת ויקהל: "אלה הדברים" שדרשו חז"ל שהוא רומז לל"ט המלאכות, "אשר צוה הוי' לעשות אותם" - שה' רצה שנעבוד ונעסוק במשך ששת ימי השבוע בל"ט המלאכות, בשביל לתקן לעלות ולקרב אותם לשורש - כך ש'הצורה' תגבר ותתעלה על ה'חומר' - כלומר, יהיה לנו בהיר, ברור ונהיר שהחיות של ה' נמצאת ושוכנת בכל דבר והיא העיקר; ובעצם, להגביר את ה'צורה' על ה'חומר', זה ממש אותה עבודה ומקום פנימי של "שויתי ה' לנגדי תמיד" כמו שהיא מבוארת למעלה.

כשאנחנו חיים בתנועה כזאת, אז ממילא כל דבר שאנחנו עושים מלא באמת בה' שנוכח בדברים אותם אנו עושים, וממילא אם ה' נמצא בדבר שאנו עושים אז אין סיבה שהוא לא יצליח - שהרי הוא עניין של ה', וכמו שמבואר אצל יוסף הצדיק "וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו", בגלל שיוסף חי כל הזמן בדבקות עם ה' מתוך הרגשה והסתכלות פנימית שה' נמצא בכל דבר, הוא הצליח בכל דבר שעשה. וזוהי גם המשמעות של הפסוק פה "ששת ימים **תעשה** מלאכה" שהמלאכה תעשה כביכול מאליה, כיוון שהיא מגלה את ה' - הוא זה שיעשה אותה, והיא תקרה כביכול מאליה.

וזהו ולפני מי, כי אותיות שלפני מי הם ל"ט לפני מ' הוא ל' ולפני י' הוא ט' ל"ט אותיות שלפני מ"י אתה עתיד ליתן דין וחשבון, שהיה לך לידע בכל דבר ודבר שאתה לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה שבכל דבר שורה חיותו יתברך שמו על ידי הל"ט מלאכות היה לך להתקשר בו בהשם יתברך ועל ידי זה יקיים שויתי ה' לנגדי תמיד ויגיע אליו היראה וכו'.

זוהי הכוונה גם במשנה "לפני מי אתה עומד לתת דין וחשבון", "לפני מי" - רומז לאותיות ל' וט' שהם האותיות שלפני מ' וי', וצריך לתת דין וחשבון - לזכור בכל הדברים שאנו עושים בל"ט המלאכות, שאנו לפני 'מלך מלכי המלכים' והוא שורה בכל דבר והכל מכוחו וחיותו, ובזה מקיימים את דברי הרמב"ם והרמ"א על 'שויתי', כאמור.

ומה שאמר תחלה הסתכל בג' דברים ואין אתה בא לידי עבירה ולא אמר לעבירה, כוונה בזה כי תורה בגי' תרי"א אנכי ולא יהיה

---

4 הערה הכתובה ע"ג הספר עצמו: וע"ז נאמר (דברים ט"ו, י"ח) וברכך ה' בכל מעשה ידך אשר תעשה שפרושו הוא ע"ד הרכבת האילן זהו וברכך בכל גו':

לך מפני הגבורה שמענו, הטעם כי כל התורה תלוי בשני מדות אהבה ויראה, כי כל פקודא דלאו איהי בדחילו ורחימו לא סלקא לעילא כידוע מהזוהר, ואנכי הוא מצות עשה מסטרא דאהבה ולא יהיה לך הוא ל"ת מסטרא דיראה והם נקראים ידים כמו שעל ידי ידים לוקחים דברים הצריכים כן על ידי אהבה ויראה נוכל לקבל כל התורה.

דבר נוסף שצריך להבין אותו במשנה, הוא למה הלשון היא "הסתכל בשלושה דברים, ואי אתה בא **לידי** עבירה", למה לא כתוב סתם 'ואי אתה בא לעבירה'.

ע"מ להבין זאת צריך להקדים קצת על אהבה ויראה. המילה 'תורה', היא בגימטריא תרי"א. שתים פחות מתרי"ג - מניין מצוות התורה. המאור עיניים חוזר על כך הרבה בספרו, שהטעם הוא שהשורש שמעמיד ומקיים את כל ה'תורה' הוא שתי המצוות אהבת ה' ויראת ה', שהם המהות הפנימית של הדברות 'אנכי' ו'לא יהיה לך' ששמענו בעצמנו מפי ה' במתן תורה; וכך 'תורה' ועוד שתים - שהם ב' המצוות אהבה ויראה - עולה למניין תרי"ג.

הטעם לכך שאהבה ויראה כל חשובות והם השורש המקיים של כל תרי"ג מצוות התורה, הוא כמו שכתוב בזוה"ק שכל מצווה שלא נעשית בדחילו (-יראה) ורחימו (-אהבה) לא עולה ופורחת למעלה והיא כביכול נשארת למטה בעולם הזה. אהבה ויראה הם בעצם כמו כנפים או כמו שמבואר במקום אחר בזוהר, כמו ידים שבהם עושים את כל הדברים הנצרכים לגוף, ובאופן כללי על ידיהם אנו עושים את המלאכות כולם. הדימויים האלה לאהבה ויראה והחשיבות הרבה שאנו מייחסים להם, היא משום שהעניין בעבודת ה' שלנו ובמצוות שאנו מקיימים ובאופן כללי בכל דבר שאנו עושים, הוא לזכור ולחיות את ה' בצורה נוכחת מולנו ואתנו כל הזמן. כשאנו שמים לב וחיים בכל דבר ובטח במצוות שה' נוכח אתנו ורוצה אתנו קשר, הדבר מעורר בקרבנו אהבה ויראה; ומכך מובן שהשורש עליו כל המצוות עומדות הוא אהבה ויראה.

ובכל אדם נשתלשל אהבה ויראה בכדי שיוכל לעבוד את ה', אך שירדה במדריגות תחתונים ונשתלשל שם על דרך משל האדם אוהב דבר מה אם עיני שכל לו מבין כי זה נמשך מאהבה השרשית שלמעלה ע"ד (תהלים ל"ד, ט') טעמו וראו כי טוב ה' ר"ל כשהאדם טועם ורואה בטעמו ומבחין שהוא טוב ידע כי הטוב ההוא הוא ה' חיותו יתברך שמו ועל דרך זה אמר הכתוב (קהלת ט', ט') ראה חיים עם האשה אשר אהבת, ר"ל בבחי' הזיווג שהוא על ידי אהבה תראה שלא תהיה האהבה רק באהבת

אשישי אהבתו של הבורא יתברך שמו כי איש ואשה שכינה שרויה ביניהם ונשתלשלה האהבה למדריגה התחתונה ויראה לקשרה בשרשה להיות דבוקה בחיים כי אהבה דנחית מדריגה קרי ביה וימת וכן עד"ז היראה שנפלה במדירגה התחתונה לירא מפני העונשים והחיצונים. וכשאדם משתמש ח"ו באהבה ויראה חיצונים נקראים ידי עבירה כי אהבה ויראה נקראים ידים כנ"ל, וכשהוא מתנהג בחיצונים הם ידים לעבירה היפך מה שהיה ראוי להיות ידים לקדושה. ולכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קל"ד, ב') שאו ידיכם קודש שתשאו ותעלו האהבה ויראה שהם הידים למקום הקודש ואז וברכו את ה' וזה אין אתה בא לידי עבירה כשתסתכל בג' דברים הנ"ל תתקשר באהבה ויראה העליונה ותשאו למקום קודש ידיכם. והנה האדם נברא בצלם אלהים הם רמ"ח מ"ע כנגד רמ"ח אברים ושס"ה ל"ת כנגד שס"ה גידין ושורש הכל אהבה ויראה הידים להעלותן בקודש כאמור ועל ידי זה יתעלה מעלה מעלה.

התחושה וההרגשה של אהבה ויראה קיימים בתוך כך אחד ואחד מאתנו. אלא שלרוב הם מורגשות אצלנו בענייני העולם הזה ולא בקשר עם ה'. האהבה ויראה שאנו מרגישים בענייני העולם הזה, הם ה'השתלשלות' וירידה של האהבה ויראה האלוקיים והמופשטים שלנו, להתלבש לאהוב או לירא מדברים גשמיים. התשומת לב שלנו לכך שכל רגש של אהבה או יראה שיש לנו הוא בשורשו נובע מאהבה ויראה שלנו את ה', חשוב ויסודי מאוד מכיוון שבכל פעם שאנו חשים אהבה או יראה מדבר גשמי - יש לנו הזדמנות, וכביכול נותנים לנו מתנה ויכולת לעלות אותו לשורשו - לאהבת ויראת ה'.

וזה הכוונה של הפסוק "טעמו וראו כי טוב הוי'", בכל פעם שאנו חשים במשהו שהוא 'טוב', ברור שזה נובע ומשתלשל מטוב ה' שנמצא בתוכו והטוב שאנו מרגישים הוא מעין 'השתקפות' של האור והטוב האלקי שטמון בו. וזה הביאור של הפסוק "ראה חיים עם האשה אשר אהבת", שגם בזיווג ואהבה שאדם שמרגיש וחש לאשתו, יראה את ה'חיים' - החיות האלוקית של תחושת האהבה שבקרבו, ויזכור שבמקורה היא רצון ואהבה לה' שקיימת בקרבו. וביותר עומק: המשמעות של "ראה **חיים**", היא שאם לא יעלה את האהבה לשורשה, היא תהיה 'מתה'. שהרי כל דבר שנופל ויורד ממדרגתו העליונה, נקרא 'מת'[5], ואם לא יעלה

5 כמו בז' מלכי אדום ש'מתו' - שמשמעותם ע"פ האר"י הקדוש הם ז' הספירות של עולם התהו שנשברו, נפלו וירדו לבי"ע.

את רגש האהבה לה', אז הוא 'ימות' וישאר למטה בגשמיותו; ובאותו אופן הוא ביראה שאדם חש מדברים גשמיים כמו עונשים, אנשים או מקומות מפחידים, שצריך לעלות את היראה לשורשה - לירא מה'.

כשאדם 'משתמש' באהבה ויראה שבקרבו ב'צורה לא מבוקרת' בענייני העולם הזה, הוא בעצם בא 'לידי עבירה' - שכן כאמור, האהבה ויראה נקראים 'ידים'. וזוהי המשמעות והכוונה הפנימית של דברי דוד המלך "שאו ידכם קדש", שאנחנו צריכים 'לשאת' ולעלות את האהבה ויראה למקום הקודש, ואז "וברכו את הוי'". וזה הביאור במשנה ש"אי אתה בא לידי עבירה", אם תביט ותתבונן בג' דברים כמו שהם מבוארים לעיל, ממילא לא תבוא להוריד את ה'ידים' - האהבה ויראה - לעבירה.

הדימוי השלם שמשלים את היות האהבה ויראה הידים, הוא שהגוף כולו הוא "בצלם אלקים" ויש לנו רמ"ח אברים כנגד מניין מצוות עשה, ושס"ה גידים כנגד מניין מצוות לא תעשה. כך שכשאנו מעלים את הידים - האהבה ויראה שלנו למעלה, אנו מעלים ומקדשים את כל הגוף שלנו להיות מקום קדוש ש'מברך את ה' '.

> והנה אמרו רז"ל נ' שערי בינה נבראו בעולם וכולם נתנו למשה חוץ מא', ויש להבין למה אמר וכולם נתנו היה לו לומר ומ"ט נתנו למשה, אך הענין הוא תכלית הידיעה היא אשר לא תדע ומפורש אצלנו במקום אחר שכל המ"ט שערים נוכל להשיג ושער הנו"ן הנקרא (איוב כ"ח, ז') נתיב לא ידעו עיט הוא עצם אלהות יתברך שמו שאין מי שישיגו ובלתי אפשרי הוא, וכשבא אל שער הזה ומשיג שהוא עצם אלהותו אשר אין בשום אופן לשום נברא מעליונים ותחתונים בכח להשיגו היא תכלית הידיעה, רצה לומר אשר משיג הידיעה אשר אי אפשר לידע, כל זה מבואר במקום אחר וכאן באנו בקצרה. לכן משה רבינו ע"ה השיג גם שער הנו"ן ומפרש הש"ס כולם נתנו למשה והיינו גם שער הנו"ן דהיינו שהבין חוץ מא' שאין בכח להשיגו, וזהו השגת שער הנו"ן והנה אף דכתיב (דברים ל"ד, י') ולא קם נביא עוד בישראל כמשה בנבואות לא קם אבל יכול להיות כ"א שיבא למדרגת משה בצדקתו כמבואר במדרש אין לך דור שאין בו כמשה וכו' ויוכל להכניס דרך השערים הנ"ל.

מבואר בחז"ל שנ' שערי בינה נבראו בעולם, וכולם נתנו למשה רבנו חוץ מאחד. לכאורה לא ברור למה חז"ל נקטו בלשון של "**כולם** נתנו למשה **חוץ**

מאחד", אם אחד לא ניתן לו - אז ממילא לא כולם ניתנו לו. הביאור לכך הוא שהשער הנ' שלא ניתן למשה, עצם עניינו הוא ההשגה אותה אי אפשר לדעת בשום אופן. מ"ט שערי הבינה הם כל ההשגות וההתבוננויות שלנו בה' שעוד יש בכוחנו להכיל בשכל, מעבר לכך יש את השער החמישים עליו נאמר "נתיב לא ידעו עיט" - כביכול ה' עצמו שאי אפשר להשיגו ולתופסו כלל, והוא הרבה למעלה מהבינה והמחשבה שלנו. אלא שלא מספיק לא לדעת אותו כלל, אנו צריכים לדעת שאין ביכולתנו לדעת.. שה' הוא משהו שלמעלה מכל המחשבות והדעות שלנו. וזוהי הכוונה ש"כולם ניתנו למשה חוץ מאחד", שבאמת משה קיבל אל כולם כולל השער החמישים - שעניינו הוא "חוץ מאחד" אי אפשר להבינו כלל.

אמנם אם כך, לא מספיק ברור מה המיוחדות של משה רבינו ש"לא קם נביא עוד בישראל כמשה" - הרי הידיעה שלא נדע, היא דבר שכל אחד מאתנו יכול לתופסו - שה' הוא הרבה למעלה מהתפיסה שלי ולעולם אני לא יבין אותו כי הוא אלוקי ואני שונה ממנו בתכלית, ועל כך הוא עונה: שמה שעליו נאמר ש"לא קם כמשה עוד" הוא המדרגה של משה בנביאות, אבל בצדקות וההשגה בה' באמת כל יהודי יכול להגיע ולהכנס במ"ט שערי הבינה.

> וזהו דבר אל בני ישראל קדושים תהיו שכולם יהיו קדושים וידבקו החומר אל הצורה ויתעלו למקום הקדושה על ידי שאו ידיכם קודש כאמור, ועל ידי נו"ן שערי בינה שנבראו יוכל לשער ולהשיג מה שבכחם להשיג, ועד"ז נקראים שערי בינה כי נודע בשערים שעלה כל חד כפום מה דמשער בליביה ועל ידי השערים כולם יכנסו לפנים, ואמר יכול כמוני שישיגו גם שער הנו"ן הוא עצם אלהותו יתברך שמו ת"ל כי קדוש אני ה' קדושתי למעלה כו' ר"ל אף שתשיגו השער הנו"ן היא השגה שאני למעלה מקדושתכם ואינו מושג כלל זהו עצם ההשגה אבל לא שתשיגו אלהותו כי לא יראני האדם וחי והבן:

וכך מתפרשים הפסוקים בתחילת הפרשה: "דבר אל בני ישראל קדושים תהיו" - שכולם יהיו קדושים, ידבקו את החומר אל הצורה ויעלו את ידיהם ואת עצמם למקום הקדושה כאמור, וכן על ידי נ' שערי הבינה שישיגו ו'ישערו' בליבם את ה' כמה שיוכלו - שכן לכן נקראו 'שערי בינה' - שההשגה היא לפי ערך ש'משער' בליבו'; ועל־זה אמרו חז"ל "יכול כמוני" - שנשיג את שער החמישים שהוא כאמור, עצמותו יתברך שלא ניתנת להשגה, ועל־זה ענו חז"ל "תלמוד לומר 'כי קדוש אני הוי' ' קדושתי למעלה מקדושתכם", כלומר אע"פ שנשיג את כל נ' שערי הבינה, בכל זאת ה' יהיה תמיד נעלה, מופרש ובלתי מושג עבורנו; שכן את ה' עצמו אי אפשר להשיג, כמו שנאמר "כי לא יראני האדם וחי".

קדושים תהיו

רבי מנחם נחום מטשערנוביל – מאור־עינים

איתא במדרש קדושים יכול כמוני ת"ל אני ה' קדושתי למעלה מקדושתכם עכ"ל. והדבר צריך ביאור וכי יעלה על הדעת להיות קדוש כמוהו אשר אין סוף ותכלית ולית מחשבה תפיסה ביה כלל נשגב ומרומם, אך הענין ידוע ע"פ מה שהקדמנו כמה פעמים בראשית ברא וכו' ודרשו רז"ל בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקראים ראשית תבואתו שבעבורם נברא העולם.

וענין הדבר שנברא בשבילם הוא הנאמר על ידי שלמה המלך ע"ה (קהלת י"ב, י"ג), סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם, ודרשו רז"ל מאי כי זה כל האדם כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, שאפילו בשביל צדיק אחד נברא העולם ועיקר הבריאה היה בשביל זה להיות ירא השם עובד מצותיו.

אך להגיע אל היראה, הוא הדבר אשר למדונו קדמונינו כמבואר באורח חיים סעיף א' שויתי ה' לנגדי תמיד זהו כלל גדול בתורה ובמעלת הצדיקים ההולכים לפני ה' וכו', כ"ש כשיעלה על לבו שמלך מלכי המלכים הקב"ה עומד עליו רואה במעשיו מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השם יתברך ובושתו ממנו תמיד, כל זה כתב בהגהת רמ"א שהעתיק מתורת משה הוא הרמב"ם ז"ל בספר מורה נבוכים. נמצא העידו לנו עדים נאמנים שבהעלות אדם על לבו וידע שמלא כל הארץ כבודו יגיע אליו יראה והפחד, בודאי אם כן זהו כלל ועיקר לבא למדריגת היראה השלימה:

והנה אמרו רז"ל, עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, ומפרש מאין באת מטפה סרוחה וכו', הביאור הוא כי ידוע שהקב"ה ברא העולם יש מאין, כי הקב"ה נקרא אין, דבר שאינו מושג, וקודם בריאת עולם היה רק אין סוף בלתי מושג ונקרא אין ונתצמצם בגבול ובדבר שהוא בעל תכלית ונקרא יש. אך כח הפועל

בנפעל כנודע שבכל דבר הנפעל על ידי אדם כח הפועל עומד בנפעל בנעלם, כן כח האין וזהו שממנו נשתלשל היש עומד בכח.

והתחלת היש שהוא הגבול נרמז ונקרא נקודה י' (תהלים קי"א, י') ראשית חכמה יראת ה', כי היו"ד הוא חכמה. וזהו שאמרו (שמות י"ז, ז') היש ה' בקרבנו אם אין גם ברש"י פרשה בשלח בשירה מבואר שהיו"ד ע"ש המחשבה נאמר בפי' אז ישיר ע"ש. היו"ד היא בסוד טפה גולם י', ולכן גם האדם תחלת הויותו וישותו הוא מטפה, אמנם האין הנעלם שהוא כח הפועל בנפעל, נגנז ונתעלם בנקודה ההיא ולכן כל אדם מישראל הנקודה הנ"ל השרשית הנקרא י' חכמה יראת ה' מושרשת בו בסוד י' הטפה.

הגם שנדמה לעיני בני אדם שגם לאומות העולם בדמיון זה, הוא כמשל הכרם שיש בו אילנות שעיקר נטיעת הכרם היה בשביל הגפנים, אך טבע הבריאה להוציא קליפות ועלין והם גם כן שומרים לפרי, כן הענין כי כרם ה' צבאות בית ישראל, ושאר האומות הם עלין וקליפות שומרים לפרי כידוע ע"פ הזוה"ק, ובאמת הם אפס ותוהו כמובא בפסוק כל הגוים כאין נגדו מאפס ותוהו נחשבו לו, וכאילו אינם בעולם כלל על־דרך משל הנ"ל, ולכן כתיב ויעש ה' אלקים את האדם (בראשית ב', ז'), וייצר ה' אלקים את האדם, הרי בעשיה ויצירה נאמר בו אדם שהוא עיקר הבריאה ואתם קורים אדם ואין אומות העולם קרוים אדם, ואם כן עיקר הנקודה י' הוא בישראל לבד.

ואם ח"ו הנקודה י' מסתלקת סוד החכמה שעליה נאמר (קהלת ז', י"ב) החכמה תחיה בעליה נשאר בלי חיות. וזהו דע מאין באת ומפרש מטפה סרוחה, כי הטפה בסוד י' אשר נשתלשל מאין הנעלם, וצריך להתקשר בבחינת הנקודה ואז החכמה תחיה בעליה ולאן אתה הולך כשנסתלק היו"ד בחי' חיות החכמה ונשאר א"ן אז אתה הולך למקום עפר וכו'.

ולפני מי וכו' הביאור הוא על־פי שנבאר פסוקי ויקהל משה וגו' אלא הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש. כי ידוע דרשת רז"ל דברים הדברים אלה הדברים אלו ל"ט מלאכות שנצטוה משה בסיני. כי ידוע שאין דבר בעולם לבטלה, וכל הדברים ותקוני המלאכות הכל תועלת ותיקון העולם

לתיקון מדריגות התחתונות, ובכל דבר ודבר הוא חיותו יתברך שמו, על־דרך משל אדם מדבר עם חבירו, בלתי ספק שלא עם הגוף העכור מדבר, כי במה נחשב הוא, רק עם חיות הנשמה אשר בו מדבר, רק שאינו מושג כי בלתי אפשר לעיני בשר להשיג זה, כל שכן וכל שכן עד אין סוף ותכלית מלך מלכי המלכים הקב"ה דק על דק, וכל משרתיו שואלים איה מקום כבודו שאי אפשר לעיני בשר לראותו ולהשיג (שמות ל"ג, כ') כי לא יראני האדם וחי, ואי אפשר להסתכל רק בדברים המוחשים, אמנם הנעלם המחיה דבר ההוא לא יתראה, אבל דבר ברור הוא שאלולי חיותו יתברך השוכן בדבר ההוא לא היה הדבר ההוא כלל כדכתיב אפס בלתך, שבלתו הכל אפס גמור.

ונמצא הל"ט מלאכות הם כוללים כל העולם, שאי אפשר שיעשה שום דבר שלא יהא נכלל תחת כללות הל"ט מלאכות ויש מהם תולדות לאבות אבל לא יצאו מן הכלל הנ"ל, ובכל דבר חיותו יתברך שמו, ונקרא מלמעלה למטה ט"ל של תחיה, כי על ידי הט"ל מלאכות הנ"ל האדם מחיה את עצמו ומתקן הדברים והוא טל של תחיה הנמשך בעולם ואמרו רז"ל טל לא מיעצר והמלאכות הם החומר וחיותו יתברך שמו הוא הצורה.

וזהו אלה הדברים הל"ט מלאכות אשר צוה ה' לעשות אותם רצונו־לומר אשר צוה לתקנם לקרב החומר אל הצורה והוא כאשר ידע כי בכל דבר הוא חיות השם יתברך ובכל דבר השם יתברך שוכן בדבר ההוא, על־דרך (תהלים ט"ז, ח') שויתי ה' לנגדי תמיד האמור למעלה, ואז כל מלאכות נעשים מאליהם, על־דרך שנאמר ביוסף (בראשית ל"ט, ג') וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו מפני שה' אתו כן נעשית ונגמרת המלאכה בכל אדם בהבינו שה' אתו בכל דבר ודבר שהוא עושה[6]. וזהו (ויקרא כ"ג, ג') ששת ימים תעשה מלאכה בצירי כתיב שהכוונה שנעשית מאליה.

וזהו ולפני מי, כי אותיות שלפני מי הם ל"ט לפני מ' הוא ל' ולפני י' הוא ט' ל"ט אותיות שלפני מ"י אתה עתיד ליתן דין וחשבון, שהיה לך לידע

6 הערה הכתובה ע"ג הספר עצמו: וע"ז נאמר (דברים ט"ו, י"ח) וברכך ה' בכל מעשה ידך אשר תעשה שפרושו הוא ע"ד הרכבת האילן זהו וברכך בכל גו':

בכל דבר ודבר שאתה לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה שבכל דבר שורה חיותו יתברך שמו על ידי הל"ט מלאכות היה לך להתקשר בו בהשם יתברך ועל ידי זה יקיים שויתי ה' לנגדי תמיד ויגיע אליו היראה וכו'.

ומה שאמר תחלה הסתכל בג' דברים ואין אתה בא לידי עבירה ולא אמר לעבירה, כוונה בזה כי תורה בגי' תרי"א אנכי ולא יהיה לך מפני הגבורה שמענו, הטעם כי כל התורה תלוי בשני מדות אהבה ויראה, כי כל פקודא דלאו איהי בדחילו ורחימו לא סלקא לעילא כידוע מהזוהר, ואנכי הוא מצות עשה מסטרא דאהבה ולא יהיה לך הוא ל"ת מסטרא דיראה והם נקראים ידים כמו שעל ידי ידים לוקחים דברים הצריכים כן על ידי אהבה ויראה נוכל לקבל כל התורה.

ובכל אדם נשתלשל אהבה ויראה בכדי שיוכל לעבוד את ה', אך שירדה במדריגות תחתונים ונשתלשל שם על דרך משל האדם אוהב דבר מה אם עיני שכל לו מבין כי זה נמשך מאהבה השרשית שלמעלה ע"ד (תהלים ל"ד, ט') טעמו וראו כי טוב ה' ר"ל כשהאדם טועם ורואה בטעמו ומבחין שהוא טוב ידע כי הטוב ההוא הוא ה' חיותו יתברך שמו ועל דרך זה אמר הכתוב (קהלת ט', ט') ראה חיים עם האשה אשר אהבת, ר"ל בבחי' הזיווג שהוא על ידי אהבה תראה שלא תהיה האהבה רק באהבת אשישי אהבתו של הבורא יתברך שמו כי איש ואשה שכינה שרויה ביניהם ונשתלשלה האהבה למדריגה התחתונה ויראה לקשרה בשרשה להיות דבוקה בחיים כי אהבה דנחית מדריגה קרי ביה וימת וכן עד"ז היראה שנפלה במדירגה התחתונה לירא מפני העונשים והחיצונים. וכשאדם משתמש ח"ו באהבה ויראה חיצונים נקראים ידי עבירה כי אהבה ויראה נקראים ידים כנ"ל, וכשהוא מתנהג בחיצונים הם ידים לעבירה היפך מה שהיה ראוי להיות ידים לקדושה. ולכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קל"ד, ב') שאו ידיכם קודש שתשאו ותעלו האהבה ויראה שהם הידים למקום הקודש ואז וברכו את ה' וזה אין אתה בא לידי עבירה כשתסתכל בג' דברים הנ"ל תתקשר באהבה ויראה העליונה ותשאו למקום קודש ידיכם. והנה האדם נברא בצלם אלהים הם רמ"ח מ"ע כנגד רמ"ח אברים ושס"ה ל"ת כנגד שס"ה גידין ושורש הכל אהבה ויראה הידים להעלותן בקודש כאמור ועל ידי זה יתעלה מעלה מעלה.

והנה אמרו רז"ל נ' שערי בינה נבראו בעולם וכולם נתנו למשה חוץ מא', ויש להבין למה אמר וכולם נתנו היה לו לומר ומ"ט נתנו למשה, אך הענין הוא תכלית הידיעה היא אשר לא תדע ומפורש אצלנו במקום אחר שכל המ"ט שערים נוכל להשיג ושער הנו"ן הנקרא (איוב כ"ח, ז') נתיב לא ידעו עיט הוא עצם אלהות יתברך שמו שאין מי שישיגו ובלתי אפשרי הוא, וכשבא אל שער הזה ומשיג שהוא עצם אלהותו אשר אין בשום אופן לשום נברא מעליונים ותחתונים בכח להשיגו היא תכלית הידיעה, רצה לומר אשר משיג הידיעה אשר אי אפשר לידע, כל זה מבואר במקום אחר וכאן באנו בקצרה. לכן משה רבינו ע"ה השיג גם שער הנו"ן ומפרש הש"ס כולם נתנו למשה והיינו גם שער הנו"ן דהיינו שהבין חוץ מא' שאין בכח להשיגו, וזהו השגת שער הנו"ן והנה אף דכתיב (דברים ל"ד, י') ולא קם נביא עוד בישראל כמשה בנבואות לא קם אבל יכול להיות כ"א שיבא למדרגת משה בצדקתו כמבואר במדרש אין לך דור שאין בו כמשה וכו' ויוכל להכניס דרך השערים הנ"ל.

וזהו דבר אל בני ישראל קדושים תהיו שכולם יהיו קדושים וידבקו החומר אל הצורה ויתעלו למקום הקדושה על ידי שאו ידיכם קודש כאמור, ועל ידי נו"ן שערי בינה שנבראו יוכל לשער ולהשיג מה שבכחם להשיג, ועד"ז נקראים שערי בינה כי נודע בשערים שעלה כל חד כפום מה דמשער בליביה ועל ידי השערים כולם יכנסו לפנים, ואמר יכול כמוני שישיגו גם שער הנו"ן הוא עצם אלהותו יתברך שמו ת"ל כי קדוש אני ה' קדושתי למעלה כו' ר"ל אף שתשיגו השער הנו"ן היא השגה שאני למעלה מקדושתכם ואינו מושג כלל זהו עצם ההשגה אבל לא שתשיגו אלהותו כי לא יראני האדם וחי והבן:

נקודה למחשבה

אוף!

שוב התאווה הזאת מבלבלת אותי!

כל פעם איכשהו היא לוקחת אותי לסיבוב הזה, או שאני מצליח לא להקשיב לה או שחס ושלום היא מצליחה להפיל אותי, אבל בכל אופן אף פעם לא הצלחתי להבין בשביל מה ה' מביא לי אותה?

מה אני אמור לעשות איתה???

אז אם גם אתה מזדהה אם השורות הקודמות, וגם אתה כל פעם לא מבין מה מצופה ממך כשבא לך לעשות משהו אסור, אז זה בדיוק החידוש פה - שכל הרצונות שנראים לנו במבט ראשון נמוכים ואסורים, מגיעים מרצון שורשי ועמוק להיפגש בפנים מיוחדות עם ה' יתברך.

ולכן גם התפקיד שלנו כשאנחנו רואים שיש לנו רצונות נמוכים, הוא להבין שאם רק נרחיב אופקים ונלמד להכיר את השי"ת, נוכל למצוא דרך הרצונות הנמוכים את תנועת הנפש שלנו בחיפוש אחרי ה'.

לדוגמה, כשאנחנו רואים פיצה ובא לנו לאכול אותה - נוכל למצוא בתאווה שלנו את התאווה הכי גדולה שלנו - למצוא את ה' יתברך בעולם.

אם נעבוד בצורה הזאת, לא רק שנוכל יותר בקלות להתגבר על הרצונות הנמוכים שלנו, אלא שהם יתזכרו לנו את נוכחות ה' בחיים שלנו ובעולם.

לחיים לחיים!